

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра соціальних комунікацій

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
ФАКТЧЕКІНГ
підготовки бакалавра

Луцьк
2025

Силабус освітнього компонента «Фактчекінг» підготовки здобувачів освіти **бакалавра**.

Розробник:

Рожило Марія Андріївна, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри соціальних комунікацій.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми
«Журналістика і міжкультурна комунікація»

доц. М. А. Рожило

Гарант освітньо-професійної програми
«Реклама та зв'язки з громадськістю»

доц. О. Л. Теребус

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри соціальних комунікацій протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри:

доц. О. Л. Теребус

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» С 7 «Журналістика» «Журналістика і міжкультурна комунікація», «Реклама та зв'язки з громадськістю» Бакалавр	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 2
		Семестр 4-ий
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) 20 год.
		Самостійна робота 110 год.
		Консультації 10 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання: українська		

II. Інформація про викладача

[Рожило Марія Андріївна](#): кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри соціальних комунікацій; тел.: 0506747841; Rozylo.Mariya@vnu.edu.ua

Дні занять (розклад за посиланням): <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу.

Силабус вибіркового освітнього компонента «Фактчекінг» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня. Освітній компонент займає важливе місце в системі підготовки бакалавра журналістики, адже спрямований на вивчення місця, ролі, функціональних характеристик, основних тенденцій, методів, інструментів фактчекінгу інформації.

Вибірковий освітній компонент може зацікавити здобувачів інших освітніх програм, оскільки курс дає широке уявлення про теорію і практику застосування інструментів верифікації контенту, опрацювання та критичного сприйняття інформації.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Метою викладання освітнього компонента є освоєння здобувачем комплексу теоретичних знань із методики фактчекінгу інформації; осягнення практичних навичок перевірки фактів, критичного оцінювання повідомлень в медіа, соцмережах, верифікації контенту, ідентифікації фейків, маніпуляцій, дезінформації.

Завдання освітнього компонента:

- навчитися опрацьовувати першоджерела, аналізувати дані;
- опанувати базові алгоритми перевірки фактів;
- вміти ідентифікувати фейки, дезінформацію, маніпуляції;
- застосовувати інструменти верифікації інформації (тестової, відео, фото).

3. Вибірковий освітній компонент сприятиме розвитку **soft skills**: критичне мислення, креативне мислення, управління інформацією, емоційний інтелект, уміння формувати власну думку та приймати рішення, робота в команді, вміння проявити лідерські здібності, швидка адаптація до змін, здатність керувати своїм часом та ін.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекц.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Ключові поняття і принципи фактчекінгу						
Тема 1. Зміст і завдання фактчекінгу. Значення фактчекінгу в сучасному інфопросторі	14	2	2	10	-	Робота в групах/ 10
Тема 2. Історія українського фактчекінгу. Принципи сучасного фактчекера	14	2	2	10	-	Дискусія/ 10
Тема 3. Фактчекінг як тренд розслідувань	14	-	2	10	2	Дискусія/ 10
Тема 4. Фактчекінгові ресурси в Україні. Міжнародні фактчекінгові проекти	16	-	2	12	2	Презентац./ 10
Тема 5. Фактчекінг як інструмент боротьби з дезінформацією в умовах війни	18	2	2	12	2	Роб. в малих групах, презентац./ 10
Разом за змістовим модулем 1	76	6	10	54	6	50 балів
Змістовий модуль 2. Методика фактчекінгу						
Тема 6. Робота з джерелами. Пошук, систематизація, використання відкритих даних	16	-	2	12	2	Розв'яз. кейсів/ 10
Тема 7. Алгоритми аналізу та верифікації контенту	16	2	2	12	-	Робота в малих групах /10
Тема 8. Технології перевірки текстових, аудіо-, фото- і відеоматеріалів	16	2	2	12	-	Дискусія, презентації/ 10
Тема 9. Способи виявлення фейків, маніпуляції, дезінформації, пропаганди. Засоби протидії шкідливому інформаційному впливу	12	-	2	10	-	Робота в малих групах /10
Тема 10. ШІ-інструменти для фактчекінгу	14	-	2	10	2	Дискусія, розв'яз. кейсів/ 10
Разом за змістовим модулем 2	74	4	10	56	4	50 балів
Усього годин / балів	150	10	20	110	10	100 балів

Форма контролю*: ДС – дискусія, Т – тести, РЗ/К – розв'язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, КР – контрольна робота тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання.

1. Ознайомтесь з основними термінами і поняттями вибіркового освітнього компонента у словнику фактчекінгу і медіаграмотності О. Гороховського (та ін.): <https://without-lie.ams3.digitaloceanspaces.com/home/dr343163/without-lie.info/www/2020/10/%D0%A1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%BE%D1%82%D1%80.pdf>. Зафіксуйте 5-6 нових для вас понять.
2. Систематизуйте інформацію про діяльність фактчекінгових організацій в Україні.
3. Перегляньте освітній серіал «ДезінФАКЕція» на сайті Дія.Освіта: <https://osvita.dii.gov.ua/courses/disinfaketion>. Пройдіть тести на сайті, щоб отримати сертифікат
4. Перегляньте відео «Фактчекінг та перевірка даних» на сайті: <https://video.detector.media/lessons/faktcheking-ta-perevirka-danykh-i27> Зафіксуйте основні правила фактчекінгу під час підготовки журналістських розслідувань.
5. Перегляньте один із випусків на ютуб-каналі Оксани Мороз «Інформаційна гігієна, або Як не стати овочем» <https://www.youtube.com/watch?v=P3n4UIFFgGE> Проаналізуйте, які механізми аналізу медіаресурсів застосовує експертка.
6. Систематизуйте основні методи фактчекінгу у формі інфографіки або презентації.
7. Розробіть інструкцію для медіаспоживача, як не піддаватися на фейки і маніпуляції.
8. Проаналізуйте приклади шахрайських схем (фішингу) в соцмережах. Узагальніть правила поведінки споживачів у соцмережах, аби не піддаватися інформаційному шахрайству.
9. У короткому відеоформаті проаналізуйте і спростуйте відомий фейк чи міф.
10. З використанням усіх необхідних методів перевірки зробіть фактчекінг новини з телеграм-каналу.

IV. Політика оцінювання

Увесь освітній процес, контроль його результатів повинен відбуватися на засадах чесності, справедливості, відповідальності за результати своєї роботи, довіри до усіх учасників дидактичного процесу, об'єктивності оцінювання, толерантності, соціальної та гендерної рівності (деталі [за посиланням](#)).

Здобувач повинен систематично відвідувати практичні заняття з курсу, не запізнюватися, аби не переривати роботу викладача та своїх колег, не симулювати поганий стан здоров'я під час проведення модульних робіт, екзамену і под. Усі усні завдання належить складати у призначений викладачем час. Письмові завдання, творчі проєкти і под. варто подати на перевірку у визначений викладачем час, оформивши відповідно до вимог, що ставляться до такого виду робіт.

Обов'язково потрібно дотримуватися засад академічної доброчесності: під час виконання завдань не можна привласнювати собі результати інтелектуальної діяльності інших осіб, при оформленні результатів своєї праці потрібно подавати покликання на розвідки, котрими послуговувалися у ході підготовки матеріалів, зазначити ресурси, якими користувалися; не можна підтасовувати факти, ілюстративний матеріал, бібліографічні відомості, не допускається користування шпаргалками під час виконання самостійних, модульних робіт, виконання тестів. Жодні форми порушення академічної доброчесності (недбайливе цитування, присвоєння чужих ідей чи робіт, плагіат, псевдоавторство, неповажне ставлення до учасників освітнього процесу тощо) недопустимі. У разі таких дій – адекватна реакція відповідно до [Кодексу академічної доброчесності](#).

*Під час вивчення ОК, визнаються результати навчання, отримані в неформальній (професійні курси/тренінги, онлайносвіта, стажування тощо) та/або інформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають ОК як в цілому, так і його окремим модулям, темі (темам), що передбачені цим силабусом. Деталі щодо процедури зарахування результатів подані [за посиланням](#).

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є залік. Залік виставляється НПП за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

У дату складання заліку НПП записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, становить 100. Достатньою для заліку кількістю набраних за всі види запланованих робіт є 60 балів.

З інформацією про засади поточного та підсумкового оцінювання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки можна ознайомитися [на сайті університету](#).

Питання, які виносяться на залік:

1. Мета і завдання фактчекінгу.
2. Значення фактчекінгу в сучасному інфопросторі.
3. Фактчекінг як тренд розслідувань.
4. Критичне мислення медіаспоживача.
5. Ознаки маніпулятивного контенту.
6. Алгоритми перевірки якості інформації.
7. Аналіз медіаспоживання.
8. Факт як основа медіаповідомлення.
9. Способи виявлення фейків, маніпуляції, дезінформації.
10. Засоби протидії шкідливому інформаційному впливу.
11. Робота з джерелами.
12. Алгоритми аналізу та верифікації контенту.
13. Методика фактчекінгу.
14. Інформація про організації, які займаються фактчекінгом в Україні.
15. Цифрова безпека медіаспоживачів.
16. Робота з токсичним контентом: фейки, маніпуляції, дезінформація.
17. Класифікація фейків.
18. Верифікація фейків.
19. Технології перевірки текстових, фото- і відеоматеріалів.
20. ШІ-інструменти для фактчекінгу.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література

1. Вальорска М. Агнешка. Діпфейк та дезінформація: практ. посіб. Київ: АУП; Центр Вільної Преси, 2020. 36 с. **(основна)**
2. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації у політичному житті суспільства. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 252 с.
3. Гороховський Олександр та ін. Фактчекінг і медіаграмотність: словник термінів. URL: <https://without-lie.info/laboratory/posibnyky/posibnyk-media-ta-informatsiyna-hramotnist-dlia-uchniv-9-11-12-klasiv-ros/>
4. Зоря Ю. М. Медіаграмотність та STEM-освіта: виклики та можливості: навчально-практичний посібник. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 98 с.
5. Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес. Навчально-методичні матеріали проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність». Київ: IREX в Україні, 2019–2020. **(основна)**
6. Ланьє Дж. Десять причин видалити акаунт із соцмереж просто зараз. Харків: Vivat, 2020. 176 с.
7. Мороз О. Боротьба за правду. Як мій дядько переміг брехню. Київ: Видавництво Yakaboo Publishing, 2020. 160 с.
8. Мороз О. Нація овочів? Як інформація змінює мислення і поведінку українців. Київ: Видавництво Yakaboo Publishing, 2020. 288 с. **(основна)**
9. Освітні практики із запобігання інфодемії, або Як не ізолюватися від правди. Навчальний посібник / За редакцією Волошенюк О., Євтушенко Р., Іванова В., Кулакова А. Київ: АУП, Інтерньюз-Україна, ЦВП, 2020. 68 с
10. Пол Памела, Руссо Марія. Як виховати читача. Київ: Видавництво: ArtHuss, 2020. 288 с.
11. Померанцев Пітер. Це не пропаганда. Подорож на війну проти реальності. Київ: Видавництво Yakaboo Publishing, 2020. 288 с.
12. Почапська О. І. (Не)безпека в цифровому світі. Навчальний посібник. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 59 с.
13. Романюк В. С. Фактчекінг як інструмент протидії в гібридній війні (на матеріалах проєкту StopFake). *Стратегічні комунікації в умовах гібридної війни : погляд від волонтера до науковця : монографія* / за заг. ред. Л.Компанцевої; Нац. акад. Служби безпеки України. Київ: [Національна академія СБУ], 2021. С. 372–389.
14. Рожило М. А., Наход А. В., Самчук А. С. Критичне мислення як інструмент медіаграмотності з протидії фейкам і маніпуляціям. *Science, innovations and education: problems and prospects*. Proceedings of the 5th International scientific and practical conference. CPN Publishing Group. Токуо, Япон. 2021. Рр. 655–661.
15. Як можна протидіяти «фейковим новинам»? : Аналіз. Київ: Фонд Фрідріха Наумана за Свободу, АУП, 2019. **(основна)**

Інтернет-ресурси:

Інститут масової інформації <https://imi.org.ua/>
Інститут розвитку регіональної преси <http://www.irrp.org.ua/>
Брехунець: фактчекінговий проєкт <https://rayon.in.ua/tags/brekhunets/brehunec>
Громадське радіо <https://hromadske.radio/>
Детектор медіа <https://detector.media/>
Мороз Оксана. Інформаційна гігієна, або Як не стати овочем <https://www.youtube.com/watch?v=P3n4UIFFgGE>
Портал Медіаосвіта і медіаграмотність <https://medialiteracy.org.ua/>
По той бік новин <https://www.facebook.com/behindtheukrainenews/>
StopFake <https://www.stopfake.org/uk/golovna/>
По той бік інфи https://www.youtube.com/watch?v=W2yRS593b1M&ab_channel=MokRec
Як розслідувати аудіодіпфейки, створені штучним інтелектом. <https://gijn.org/ua/tag/faktceking/>